Mottagare
Regionstyrelsen

Uppdrag. Omlandsutveckling och åtgärder med anledning av bildandet av Bästeträsks nationalpark

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.
- Uppdraget avslutas i och med denna rapportering.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har i tidigare beslut 2025-06-18 § 316 gett regiondirektören i uppdrag att, i samverkan med relevanta aktörer, genomföra en seminarieserie med fokus på omlandsutveckling i anslutning till det område som föreslås bli nationalpark vid Bästeträsk. Seminarieseriens innehåll utgår från besöksnäringsstrategin, platsvarumärket Gotland och utvecklade samverkansformer för landsbygdsutveckling.

Regionstyrelseförvaltningen återrapporterar genom detta ärende att en seminarieserie med tre träffar planerats hösten 2026, med en träff i september, en i oktober och en i november på olika platser i omlandet kring Bästeträsk. Den första träffen genomfördes 22 september, under Mobilitetsveckan, och inbjudan till de andra två träffarna är utskickade. Träffarna har sin utgångspunkt i regionstyrelsens uppdrag att skapa mötesplatser för kunskap, inspiration och samskapande kring utvecklingen av omlandet till den kommande nationalparken. Genom träffarna skapas förutsättningar för kunskapsutbyte, gemensamt idéskapande och nätverkande mellan boende, civilsamhälle, företag och utvecklingsaktörer.

I tidigare beslut var utgångspunkten att denna insats skulle genomföras som en upptakt inför invigningen av nationalparken Bästeträsk. Invigningen av nationalparken förutsätter att ett beslut om en ny nationalpark har tagits av regeringen vilket sker efter riksdagens godkännande. I januari 2026 meddelade Länsstyrelsen i Gotlands län att inget nationalparksbeslut väntades under våren. Detta eftersom Bästeträsks nationalpark inte fanns med i regeringens propositionsförteckning för våren 2026. Länsstyrelsen i Gotlands län meddelade samma dag (13 januari) att invigningen därmed inte heller kommer kunna hållas hösten 2026.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att det i det rådande läget inte är konstruktivt att avvakta med att genomföra insatsen eftersom det finns ett omfattande engagemang och pågående utvecklingsarbete med flera initiativ i det område som förväntas ingå i nationalparken. Träffarna blir därmed ett sätt

att ta vara på den kraft som redan finns och skapa fortsatt framdrift i det lokala utvecklingsarbetet. Genom kunskapsutbyte, gemensamt idéskapande och möten mellan boende, företag och andra aktörer kan engagemang och stolthet över området stärkas. Träffar med externa aktörer i omlandet är ett sätt att levandegöra visionen om nationalparken under tiden som processen med bildandet pågår.

Ärendebeskrivning

Träffar arrangeras på tre olika ställen i omlandet på norra Gotland med närhet till det kommande nationalparksområdet och bygger på behov som identifierats i tidigare dialoger med lokala aktörer, Länsstyrelsen i Gotlands län och andra intressenter samt på slutsatser från Förstudie Omlandsprojekt (RS 2022/360). Teman för träffarna är valda för att stärka lokal delaktighet och bidra till en utveckling som tar sin utgångspunkt i platsens värden och förutsättningar. De ligger väl i linje med den regionala besöksnäringsstrategins inriktning mot platsutveckling, kunskapsdelning, innovation och stärkt samverkan mellan aktörer samt med arbetet kring platsvarumärket Gotland. Innehållet tar sin utgångspunkt i den regionala besöksnäringsstrategin och Gotlands platsvarumärke, med fokus på bland annat platsutveckling, hållbarhet, tillgänglighet, besöksnäring, områdets identitet och samspelet mellan boende och besökare.

Här följer en beskrivning av de tre träffarna:

- Den första träffen hölls den 22 september under Mobilitetsveckan och fokuserade på mobilitet, tillgänglighet och hur besökarna kan ta sig runt i området på ett varsamt sätt, med särskilt fokus på cykel, vandring och tillgängligheten i parkområdet för personer med funktionsvariationer.
- Den andra träffen den 22 oktober tar avstamp i platsens identitet, natur- och kulturvärden samt lokalt värdskap och hur småskaligheten kan bli en styrka i sammanhanget.
- Den tredje träffen den 25 november fokuserar på framtidens nationalparksbesökare och hur lokala aktörer kan utveckla upplevelser och samarbeten som stärker både platsen och nationalparkens bevarandemål.

Verksamheter inom Region Gotland som har koppling till frågor som berör nationalparkens utveckling, exempelvis samhällsplanering, mobilitet, bibliotek, folkhälsa och hållbar tillväxt, ges möjlighet att delta på träffarna. Samskapande uppmuntras eftersom det stärker kunskapsutbytet även internt på regionen.

Träffarna planeras och leds av medarbetare på regionstyrelseförvaltningen och hålls i samverkan med Länsstyrelsen i Gotlands län. På varje träff deltar externa föreläsare, inspiratörer eller processledare med särskild kompetens. Föreläsningar kombineras med workshopmoment där deltagarna ges möjlighet att dela erfarenheter, utveckla idéer och identifiera nya samarbetsmöjligheter. Ambitionen är att deltagarna inte bara ska få ny kunskap, utan också lämna träffarna med nya kontakter, nya perspektiv och en tydligare bild av vilken roll de själva kan spela i områdets framtida utveckling.

Den första träffen rönte stort intresse med cirka 30 deltagare från civilsamhället, privata aktörer från framför allt besöksnäringen, representanter från samtliga utvecklingsbolag i omlandet samt kyrkan. Samtliga har visat intresse för att fortsätta dialogen på kommande träffar och det finns flera initiativ i området som förväntas ingå i nationalparken. Träffarna tar vara på den kraft som finns och skapar framdrift i det lokala utvecklingsarbetet snarare än att invänta beslut om nationalparkens bildande eftersom nyckelrollen för det faktiska bildandet av nationalparken ligger på Länsstyrelsen i Gotlands län. Länsstyrelsen i Gotlands län ansvarar för infrastrukturen i nationalparken. Mycket av infrastrukturen finns redan på plats, så som vandringsleder, informationstavlor, toaletter, eldstäder, tältplatser, vindskydd och parkering vilket underlättar för start av aktiviteter.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att genomförandet av uppdraget är en ändamålsenlig och strategiskt viktig insats och att arbetet fortlöper med god framdrift och spridningseffekt.

Seminarieseriens första träff fick högt betyg i både genomförande och innehåll av deltagarna, som även visat intresse för ett fortsatt deltagande i aktörssamverkan. Ansvariga tjänstepersoner från förvaltningen har fått tips och idéer från deltagarna kring innehåll och struktur för det fortsatta arbetet som kommer att omhändertas inför kommande träffar genom ett strukturerat samskapande. Frågeställningar som rör plats- och näringslivsutveckling kommer att följas upp och arbetas vidare med inom regionstyrelseförvaltningens ordinarie struktur för landsbygdsutveckling och platsutveckling efter seminarieserien.

Genomförandet av seminarieserien bedöms stärka såväl den lokala förankringen som engagemanget i omlandet vilket kommer att vara betydelsefullt för områdets långsiktiga utveckling i dess helhet. Träffarna utgör därmed både en del av arbetet med omlandsutveckling i Bästeträsk och ett verktyg för att hålla visionen om nationalparken levande under den fortsatta bildandeprocessen. Regionstyrelseförvaltningen anser därmed att uppdraget har återrapporterats, vad gäller såväl seminarieseriens fokus, innehåll, målgrupp och plats samt relevanta omdömen från den första träffen.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-10-01
Inbjudan seminarieserie hösten 2026

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör